

การประเมินทัศนคติเกี่ยวกับการบริจาคไต แรงสนับสนุนทางสังคมและภาวะสุขภาพ
ของผู้บริจาคไต

COGNITIVE APPRAISAL , SOCIAL SUPPORT AND HEALTH STATUS
OF LIVING KIDNEY DONORS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2538

ณ
๒๕๓๗
๕๕๓๘

ชื่อวิทยานิพนธ์	การประเมินตัดสินเกี่ยวกับการบริจาคไต แรงสนับสนุนทางสังคม และภาวะสุขภาพของผู้บริจาคไต
ผู้วิจัย	สุนิสา มหาสิทธิวัฒน์
ปริญญา	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	สมพร ชินโนรส, วท.บ.(พยาบาลสาธารณสุข) , วท.ม. (พยาบาล) โสภณ จิรสิริธรรม , วท.บ. (แพทยศาสตร์), พบ. (ศัลยศาสตร์ทั่วไป)
วันที่สำเร็จการศึกษา	20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การประเมินตัดสินเกี่ยวกับการบริจาคไต แรงสนับสนุนทางสังคม ภาวะสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและความผาสุกของผู้บริจาคไต ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินตัดสินเกี่ยวกับการบริจาคไต แรงสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกของผู้บริจาคไต โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีความเครียดของลาซารัสและโฟล์คแมน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริจาคไตซึ่งมารับการตรวจที่คลินิกเปลี่ยนไตหรือคลินิกศัลยกรรมทั่วไป แผนกผู้ป่วยนอกศัลยกรรมโรงพยาบาลรามาริบดี จำนวน 45 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การประเมินตัดสินเกี่ยวกับการบริจาคไต ใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีความเครียดของลาซารัสและโฟล์คแมนและจากการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคไต แรงสนับสนุนทางสังคม ใช้แบบสอบถามแหล่งประโยชน์ส่วนบุคคลตอนที่ 2 ของแบรนต์และไวเนอร์ท (1981) และภาวะสุขภาพซึ่งประเมินสุขภาพกายจากระดับครีเอตินินในเลือด ระดับไนโตรเจนในเลือด ระดับโปรตีนในปัสสาวะ และระดับความดันโลหิตทั้งก่อนและหลังการบริจาคไต ส่วนความผาสุก ใช้แบบวัดความผาสุกโดยทั่วไปของดูปาย (1977)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริจาคไตส่วนใหญ่ประเมินตัดสินเกี่ยวกับการบริจาคไตในทางที่ดีร้อยละ 95.6 รับรู้ว่ามีแรงสนับสนุนทางสังคมมาก และผู้บริจาคไตส่วนใหญ่มีสุขภาพกายดี โดยมีระดับครีเอตินินในเลือด ระดับไนโตรเจนในเลือด ระดับโปรตีนในปัสสาวะ และระดับความดันโลหิตซิสโตลิกและไดแอสโตลิกก่อนและหลังการบริจาคไตอยู่ในเกณฑ์ปกติ ในขณะที่

เดียวกันพบว่าระดับครีเอตินีนในเลือด ระดับไนโตรเจนในเลือด และระดับโปรตีนในปัสสาวะ ก่อนและหลังการบริจาคไตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$; $p < .001$; $p < .01$ ตามลำดับ) โดยมีค่าเฉลี่ยระดับครีเอตินีนในเลือด ระดับไนโตรเจนในเลือด ระดับโปรตีนในปัสสาวะหลังการบริจาคไตสูงกว่าก่อนการบริจาคไต ส่วนระดับความดันโลหิตซิสโตลิกและไดแอสโตลิกก่อนและหลังการบริจาคไตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริจาคไตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.6) มีความผาสุกมาก เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินตัดสินใจเกี่ยวกับการบริจาคไต แรงสนับสนุนทางสังคม และความผาสุกของผู้บริจาคไต พบว่า การประเมินตัดสินใจเกี่ยวกับการบริจาคไตไปในทางที่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกของผู้บริจาคไต ($r = .82$, $p < .001$; $r = .60$, $p < .001$ ตามลำดับ) และการประเมินตัดสินใจเกี่ยวกับการบริจาคไตไปในทางที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกของผู้บริจาคไต ($r = -.65$, $p < .001$; $r = -.43$, $p < .01$ ตามลำดับ) และแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุก ($r = .64$, $p < .001$)

กล่าวโดยสรุปผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนความตรงตามทฤษฎีความเครียดของลาซารัสและฟอล์คแมน ในส่วนที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินตัดสินใจ แรงสนับสนุนทางสังคมซึ่งเป็นแหล่งประโยชน์ในการเผชิญปัญหา และความผาสุกซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกภาวะสุขภาพทางใจของผู้บริจาคไต พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้เสนอข้อจำกัดในการวิจัย รวมทั้งแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล การศึกษา และการวิจัยครั้งต่อไป

Thesis Title Cognitive Appraisal, Social Support and Health Status of Living Kidney Donors.

Name Sunisa Mahasittiwat

Degree Master of Nursing Science (Adult Nursing)

Thesis Supervisory Committee

 Somporn Chinnoros, B. Sc. (P.H.N.), M.S. (Nursing)

 Sopon Jirasiritham, B.Sc., M.D., Dip. Thai Board of General Surgery

Date of Graduation 20 November B.E. 2538 (1995)

Abstract

The purpose of this descriptive research was to study cognitive appraisal, social support and health status of living kidney donors by examining the relationships among cognitive appraisal, social support and well - being of living kidney donors. The purposive sample consisted of 45 kidney donors from Surgical Out-patient Department at Ramathibodi Hospital. Lazarus & Folkman 's stress theory (1984) provided a conceptual framework for the study. The instruments used for data collection were The cognitive appraisal of donation scale developed by researcher, The personal resource questionnaire part 2 developed by Brandt and Weinert 1981. In addition, physical health status of the sample was measured by serum creatinine, blood urea nitrogen, proteinurea, blood pressure before and after donation and well being of the sample was measured by The general well-being (Dupuy 1977).

Results of the study indicated that most of the living kidney donors (95.6 %) had good cognitive appraisal of donation and most of the sample also had high perceived social support. In addition, most of the living kidney donors had good physical health status. The significantly differences of serum creatinine, blood urea nitrogen, proteinurea were found before and after donation ($p < .001$; $p < .001$; $p < .01$). By means of serum creatinine, blood urea nitrogen, proteinurea after donation were higher than that before donation. However, systolic blood pressure and diastolic blood pressure were not significantly

different between the two periods ($p > .05$) .

Most of the living kidney donors (75.6 %) were in well-being. Correlation analysis revealed that good cognitive appraisal of donation was positively correlated with social support ($r = .82$, $p < .001$) , and positively correlated with well-being ($r = .60$, $p < .001$) . Bad cognitive appraisal of donation was negatively correlated with social support ($r = -.65$, $p < .001$) , and negatively correlated with well-being ($r = -.43$, $p < .001$) .In addition social support was positively correlated with well-being ($r = .64$, $p < .001$).

The findings seemed to support the validity of Lazarus & Folkman 's stress theory about relationships among cognitive appraisal , social support as coping resources for well being . Limitations of the study , implications for clinical practice , nursing education and suggestion for further study were recommended.